

Reykjavík, 17. maí 2010

Alþingi
Erindi nr. P 138/2367
komudagur 18. 5. 2010

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

**Umsögn Rithöfundasambands Íslands um lagafrumvarp
523. höfundalög (EES-reglur, takmarkanir á eignarétti o.fl.), 138. löggjafarþing.**

Menntamálanefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn Rithöfundasambands Íslands um fyrirbyggjandi frumvarp til laga um breyting á höfundalögum nr. 73/1972, með áorðnum breytingum.

Nokkrar athugasemdir um takmarkanir höfundaréttar:

Frumbirting höfundaréttarverndaðs verks að vilja eða með samþykki höfundar leiðir til þess að eftir birtingu þarf höfundur að þola ýmis konar takmarkanir á einkarétti sínum til eintakagerðar. Ýmsir þjóðfélagslegir hagsmunir eru tengdir því að aðilar, aðrir en höfundar, geti hagnýtt sér verk sem er háð einkarétti höfundar til eintakagerðar. Þeir hagsmunir eru, við vissar aðstæður, taldir vega svo þungt að rétt sé að takmarka einkarétt höfunda til eintakagerðar. Ætíð er þó mikilvægt að vega og meta alla þá hagsmuni sem í húfi eru, enda fela heimildir annarra en höfundar til eintakagerðar í sér skerðingu á eignarétti hans.

Brýnt er að halda það almenna sjónarmiði í heiðri, sem höfundar frumvarpsins hafa tekið mið af við gerð frumvarpsins, að reglur um eintakagerð annarra en höfunda fela í sér undantekningu frá meginreglunni um einkarétt höfunda til eintakagerðar. Mikilvægt er að heimildir sem ákvæðin veita séu túlkaðar með þröngum hætti og að sem minnstur vafi geti risið við túlkun ákvæðanna. Orðalag undantekningarheimildanna verður að vera afar skýrt orðað og ber að gæta þess að orðalag ákvæða veiti ekki færi á rúmri túlkun.

Rithöfundasambandið er sammála því að takmarkanir á höfundarréttindi þurfa að sæta breytingum í takt við þá þróun sem á sér stað í upplýsingasamfélaginu og er tímabært að endurskoða þær reglur sem gilda um eintakagerð verka og þá sér í lagi af stafrænum toga, eins og gert er í 1.-2. gr. frumvarpsins. Vert er þó að benda á mikilvægi þess að þar til gerður tæknibúnaður sem nýttur verður við notkun eintaka samkvæmt ákvæði 1. gr. frumvarpsins þjóði ekki upp á möguleika til fjölföldunar stafrænna eintaka af verkum sem njóta höfundaréttarverndar.

Um 1. gr. frumvarpsins:

Í ákvæðinu er gert ráð fyrir því að ákveðnum stofnunum, sé heimiluð tiltekin eintakagerð í sérstökum tilgangi. Slík eintakagerð felur í sér takmörkun á einkarétti höfunda til eintakagerðar af verkum sínum.

Rithöfundasambandið vill koma á framfæri tveimur minniháttar athugasemdum við ákvæðið:

1. Í 1. mgr. 1. gr. frumvarpsins er ekki tekið fram til hvers konar eintakagerðar ákvæði 1. gr. tekur, en hins vegar segir í athugasemdum með frumvarpinu að ákvæðið taki jafnt til hliðrænnar og stafrænnar eintakagerðar og að eintakagerð skuli að meginstefnu vera á

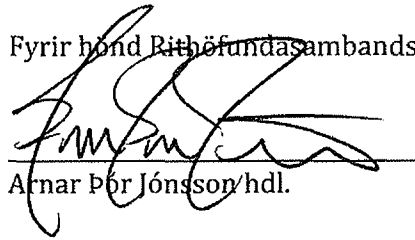
sama formi og frumrit nema sérstakar aðstæður komi til. Tillaga Rithöfundasambandsins er sú að aftan við ákvæði 1. mgr. 1. gr. líkt og það er orðað nú, kæmi svohljóðandi viðbót: „Eintakagerð skal að meginstefnu vera á sama formi og frumrit nema sérstakar aðstæður komi til.“

2. Ákvæði 2. másl. 2. mgr. 1. gr. frumvarpsins er svohljóðandi:
„Söfnum er þó heimil útlán á eintökum sem afrituð hafa verið skv. 2.-4. tölul. 1. mgr.“

Í athugasemdum með frumvarpinu er tekið fram að miðað sé við að slíkt yrði aðeins gert í sérstökum tilvikum. Rithöfundasambandið telur ástæðu til þess að leggja til minniháttar breytingu á framangreindum máslíð frumvarpsins þannig að tekið verði upp í frumvarpið að einvörðungu í sérstökum tilvikum sé slíkt útlán veitt. Með þeirri breytingu verður því með skýrari hætti komið til skila hve þröngar undantekningar frá einkarétti höfundar er um að ræða í 1. gr. frumvarpsins. Þá væri hugsanlega helst um að ræða þau tilvik þar sem efnið er nýtt í þágu rannsóknar eða annað af sambærilegum toga. Lagt er til að ákvæði 2. másl. 2. mgr. 1. gr. frumvarpsins verði svohljóðandi:
„Í sérstökum tilvikum er söfnum heimil útlán á eintökum sem afrituð hafa verið skv. 2.-4. tölul. 1. mgr.“

Að öðru leyti telur Rithöfundasambandið ekki tilefni til athugasemda við þær breytingar á gildandi höfundalögum og þau nýmæli við þau sem ákvæði frumvarpsins hafa í för með sér.

Fyrir hönd Rithöfundasambands Íslands,

Arnar Þór Jónsson/hdl.